

Leopoldovský památníček Vojtěcha Klečky

Listy síly, vzdoru a naděje

KAREL TEJKAL

Vojtěch Klečka se synem několik týdnů před svým zatčením

Foto: archiv Vojtěcha Klečky

Papíry sebral bachařům před očima vězeň Oldřich Vodsedálek, v té době již známý malíř. Vymyslel to vězeň číslo 3621 Vojtěch Klečka, trest ležatá osmička, což pro mukly bylo srozumitelné označení doživotí. Odsouzen za vyzvědačství, velezradu a nedovolený přechod hranic. Státní prokurátor žádal trest smrti. Soud se poradil a vynesl rozsudek doživotního žaláře. Následovala obvyklá cesta: Pankrác, Bory, Leopoldov. Tam tradiční uvítání: *Odtud se dostanete jenom nohama napřed!*

Vojtěch Klečka prožil v Leopoldově tři roky a tři měsíce života, od prosince 1951 do února 1955. Na lístky papíru, pečlivě ukrývaného - za jeho objevení při „filcunku“ hrozila korekce -, shromáždil tři desítky stránek zápisů, vzkazů, kreseb a vyznání mužů, kteří ani v nejtěžších chvílích života neztratili svoji duchovní identitu, vnitřní sílu i naději. Svědčí o tom *Vězeňské přednášky* (Růžena Vacková, Univerzita Karlova, Praha 1999), *Poezie za mřížemi* (Adolf Bečvář, Zlín 1995) a jiné i zápisy do leopoldovského památníčku Vojtěcha Klečky. Nacházíme v něm známá jména - generála Jana Syrového, biskupa Stanislava Zely, básníků Václava Renče a Zdeňka Rotrekla, Josefa Kasala, nejslavnějšího kasaře kriminální historie, a řady dalších. Úctu i dojetí vzbuzují tyto zažloutlé listy papíru v každém, kdo je dnes po více než půlstoletí drží

v ruce. Záznamy zůstaly zachovány díky pečlivému počítačovému zpracování Klečkova spoluvězně, pana Františka Melichara (ročník 1920, číslo 016214, přezdívkou pro svoji výšku Franta Čára). Ten navíc připojil své verše z časů, kdy rubal uran na šachtě Bytíz:

Ne, nevrátí se hrdina, který neznal strach,

vždyť na mne s automatem v ruce často hleděl urah!

A číhal - pro blaho státu - až odstřelí mne u drátů,

až klesnu v rudný prach.

I tento leopoldovský památníček je součástí našich dějin, stejně jako příběh bojovníka proti nacismu i komunismu Vojtěcha Klečky, dodnes aktivního činovníka Konfederace politických vězňů. Jeho osobní vzpomínky doplňují jednotlivé zápisy v památníčku, otištěné na následujících stránkách.

KŘÍŽOVÁ CESTA Z LULČE DO LEOPOLDOVA A DÁL

Státní prokurátor žádal 16. 11. 1950 pro Vojtěcha Klečku trest smrti nejenom za konkrétní činy protikomunistického odboje, ale i za jeho rodiče, rodinu, dětství, vychování, za celý život. I on pochopil, jak těsně spolu souvisejí.

Vojtěch Klečka se narodil 17. 2. 1921 v Lulči v okrese Vyškov. Maminka byla od jeho narození těžce nemocná, nemohla chodit, trpěla bolestmi, nemoc ji připoutala k lůžku, zdravé srdce utrpení jenom prodlužovalo. Vojta a starší sestra Tonička se museli postarat o domácnost. Od té doby věděli, jaká je cena každého krajíce chleba.

A toto poznání uměl Vojta již v dětství, netradičně a v rozporu s konvencemi, uplatnit. Ministroval, dobrovolně a rád, věřil v Boha, ale měl svoji hlavu. V době hospodářské krize ve třicátých letech minulého století navrhoval faráři Navrátilovi, ať prodá některou ze soch nebo obrazů místního kostela, bylo jich tam plno, aby sousedé, kteří také chodí do kostela, nemuseli hladovět. Neuspěl, ale tradiční záhlavec tentokrát nedostal.

Do krve se popral se spolužákem, který se posmíval tehdy populární postavě známé jako Ferda Sirky Evropa. Byl to nešťastný člověk, lidem pro smích, nemotorně pajdal Brnem a nabízel ty „nejlepší sirky v Evropě“.

Vojtův tatínek byl voják, feldvébl z ruské fronty. Tam byl prohlášen za mrtvého, doma rok čekali a věřili, že se vrátí. Dočkali se. Otec vyprávěl o široké duši prostého ruského mužíka i o krutosti a bezcitnosti těch, kdo mu vládli za cara a nezměnili se ani po Leninově revoluci. Školou poutivosti procházel Vojta denně. Tatínek pracoval v Brně jako polír na stavbách, mnohé tam dodnes stojí. Jednou se vrátil domů posledním

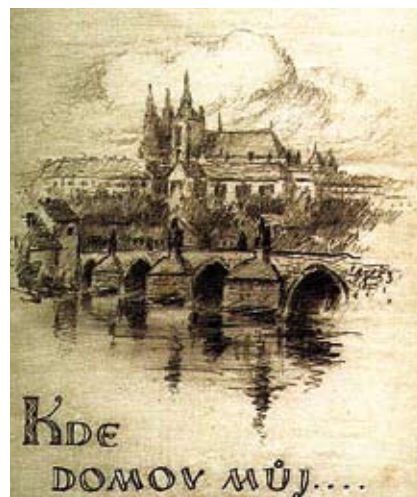
vlakem, a že už k panu staviteli nepojede. *Mě bude nutit okrádat maltu o cement!* Druhý den pan stavitel přijel osobně svého políra odprosit a přemluvit, aby se vrátil.

Jsou to detaily, útržky vzpomínek, avšak výmluvné, napovídají další osud Vojtěcha Klečky. On sám je sepsal do podrobného poctivého a dojmavého vyprávění určeného rodině a blízkým kamarádům.¹ Když před loňskými Vánoce vážně onemocněl, lékaři se vzdali naděje a rodina se s ním loučila, na Štědrý den nastal téměř zázračný obrat, pan Klečka se vrátil do života a vysvětlil to prostě: *Ještě tu mám nějakou práci, musím dopsat paměti pro rodinu, aby věděla, jak jsme žili, jací jsme byli. A já to mám zatím dopsáno teprve k počátku druhé světové války.*

Po příkladu bratrově šel do Brna učit se číšníkem. Hospody sice rád neměl, vadil mu kouř cigaret a doutníků, ale bratr František přijížděl z učení k rodině vždy dobře oblečen, přivázel dárky, to lákalo. Vojtěch se učil v Brně v zavedené a oblíbené Stopkově plzeňské pivnici. Ještě neměl výuční list, když se městem začaly stále drzeji ozývat hlasy místních Němců. Odboj nejmladšího z Klečků začínal trestními výpravami za výrostky v bílých podkolenkách.

S BRATREM NA PRVNÍ VÁLČNÉ FRONTĚ

Začala válka, Protektorát, ozval se bratr František. Byl již členem organizované odbojové skupiny. Jako absolvent prestižní francouzské hotelové školy mluvil plynne francouzsky a německy, dostalo se mu i patřičného školení v domácích odbojových skupinách a brzy byl vyslán do světa. V Bavorsku pracoval jako jeden z dělníků na opevněních Hitlerova sídla v Bad Godesbergu, v Polsku sloužil jako stolník u protektora Fran-

První list v památku Vojtěcha Klečky. Autorem kresby je Oldřich Vodsedálek.

Foto: archiv Vojtěcha Klečky

ka, na atlantickém pobřeží Francie byl mezi těmi, kdo budovali obranný nacistický val, a podával důležité zprávy o složení pobřežních písků, pronikl do jednotek Wehrmachtu jako deratizátor pověřený odšívováním ubikací a od vojáků získával a odboji předával závažné informace. Oslovil bratra Vojtu, v té době poslíčka v továrně na letecké motory Flugmotoren Werke ve Vídni. Tam Vojtěch ukradl cenné dokumenty, propustky a důležitá razítka. Později získal místo číšníka Mitropy v jídelních vozech mezi Vídni a Prahou. Heslo znělo „Vojtuša“. Vojtěch Klečka věděl, že kdo jej takto osloví, přichází od bratra a přináší zprávy a dokumenty. Ovšem nejenom ty. Jednou mu bratr předal ve Vídni kufr, ne moc velký, ale těžký. Neptal se, co v něm je. *Předej to Kratochvílovi v hotelu Regina v Praze.* Tři vojáci SS jeli v kupé s Vojtěchem, jeden mu pomohl uložit těžký kufr do police, druhý pronést kontrolou na pražském nádraží. Namluvil jim, že

1 Paměti Vojtěcha Klečky dosud existují pouze v nedokončeném rukopise. Příběh V. K. je konstruován na základě jeho rozhovorů s autorem tohoto textu. Vyšetřovací spis skupiny Klečka a spol. viz *Archiv bezpečnostních složek*, fond Vyšetřovací spisy – Centrála, vyšetřovací spis a. č. V 3201 MV.

Leopoldov v roce 1953 očima Oldřicha Vodsedálka Foto: archiv Vojtěcha Klečky

Vězeňská fotografie Vojtěcha Klečky Foto: NA

v Praze je mouka, ale droždí mají jenom ve Vídni, tak je vozí domů pekařům. Když kufr doma otevřel, byl plný zásobníků do samopalu Sten Gun. Příběh jako z dobrodružného filmu, leč pravdivý a nikoliv jediný v životě Vojtěcha Klečky. Doma v Lulči připravoval jednu pistole, až budou potřeba. Pět jich bylo, přinesli je kluci z Drnovic, aby je vyčistil, byly dlouho zakopané v zemi. Vyčistil, namažal, a když je složil, do vsi nečekaně přišli němečtí vojáci hledat ubytování. A hned za Klečkou, protože uměl německy. Pistole schoval za opasek, na víc nebyl čas, přes hlavu přetáhl huňatý svetr a půl dne, takto ozbrojen, provázal Němce vesnicí.

PŘIJELI VČAS

– A PŘIVEZLI NOVOU TOTALITU

Válka skončila, bratr František se vrátil s Rudou armádou, každý z Klečků se vydal jinou cestou. František ve službách rozvědky nového režimu, Vojta v protikomunistickém odboji. Původně chtěl odejít za hranice, ale manželka odmítla. Nedokázala opustit nemocnou maminku. S Libunkou, jak své ženě Vojta po celý život říkal, se poznali za dramatických okolnos-

tí ve čtyřiačtyřicátém při jednom z náletů na Prahu. Byl to krásný celoživotní vztah, prověřený těžkými zkouškami. Opět námět na romantický film.

Vojtěch se rozhodl: když nemůžu ven já, pomůžu jiným. Vydal se do Nihošovic na Šumavě, odkud pocházel tatínek Libunky. Na hranice je odtud sotva deset kilometrů. Obstaral si fingované zaměstnání, které mu umožnilo pohyb ve střeženém pásmu. Zatím pouze přiváděl uprchlíky k hranici a předával je převaděčům. Prvním byl předseda bramborářského družstva z Havlíčkova Brodu.

V srpnu 1948 hlásila Svobodná Evropa: *Cestou z Paříže do Prahy byl zatčen československý šéfspion František Klečka a předán americkým úřadům.* Pro Vojtu to byla rána, vzpomínával se z ní několik dnů. Zajel domů do Lulče, radil se s tátou. Kdo mu teď bude věřit? Cožpak může někomu slíbit přechod hranic? Určitě se budou bát, že je zatáhne rovnou do kriminálu. Rozhodl se: najdu si vlastní cestičku, přeju na druhou stranu, nabídnu svoje služby a stanu se agentem-chodcem, jak se tomu tenkrát říkalo. Poradil si jako zkušený skaut – mapa,

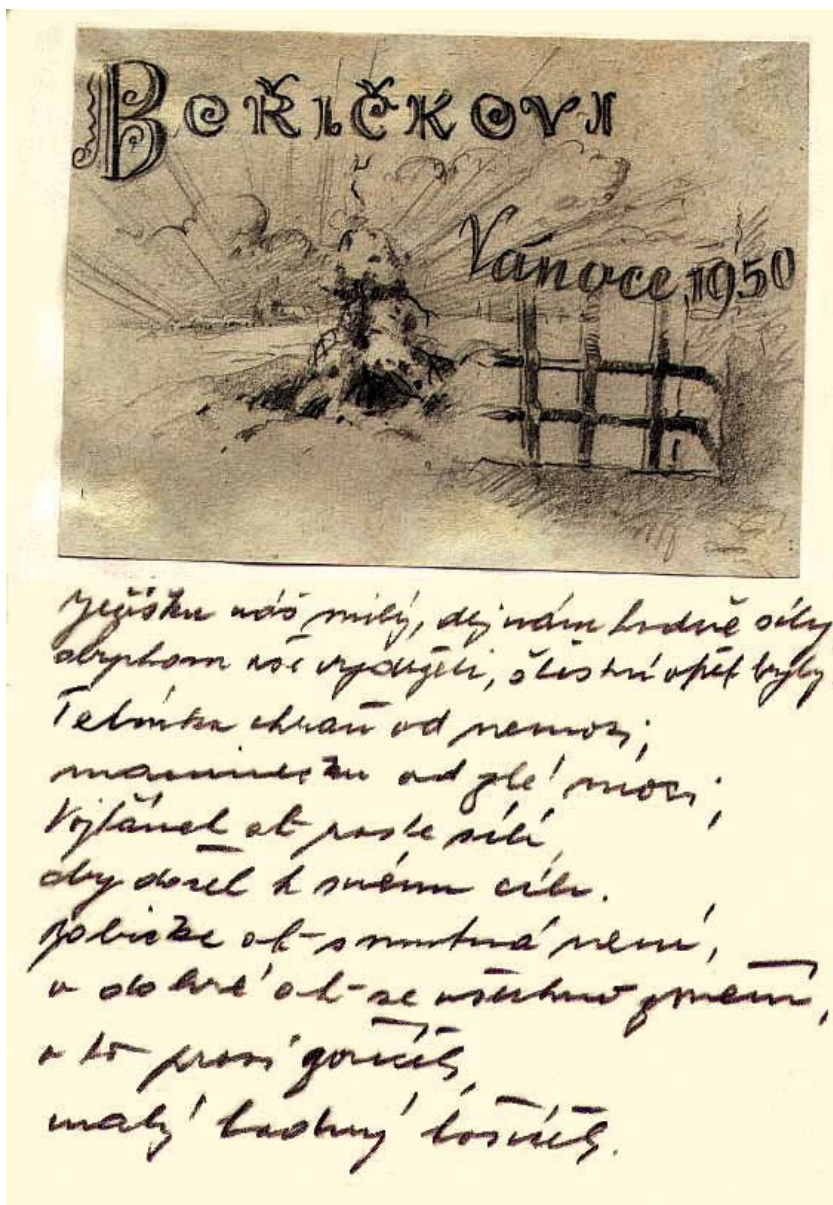
buzola, azimut. Poprvé došel do Lambachu, přihlásil se a dostal první úkoly. A ozvali se i další zájemci o přechod hranic. Jednou v Nýrsku čekalo na Vojtěcha Klečku patnáct skautů, také chtěli ven. Jenomže on dostal v Praze povolávací rozkaz na vojnu – nástup okamžitě. Pomohl doktor Tošovský, už podruhé ve Vojtově životě. Jednou, ještě za války, jej zachránil před totálním nasazením. Tenkrát doktor Tošovský poradil, jak se šikovně zranit, aby Němci nic nepoznali. Teď přišel Vojtěch znovu. Doktor se bál, měl pět dětí, ale pomohl. Poslal brance Klečku ke známému do nemocnice ve Střešovicích. Ten, již poučen, se na nic neptal a nechal přiložit dlouhou sádku, Vojtěch dopajdal do kasáren na náměstí Republiky, ani nemusel nic vysvětlovat, doma sádku rozstříhl, večer byl v Nýrsku a skupinu skautů úspěšně převedl.

V JEDNOM AUTĚ S POHLAVÁREM ESTÉBÁKŮ

Jeden z posledních přechodů absolvoval v noci z 30. dubna na 1. května 1949. Převedl patnáct lidí, vrátil se do Stach, odpočinul si v hotelu Modrá hvězda a chystal se odjet v 10 hodin

autobusem domů. V ruce elegantní koženou aktovku, v ní složený samopal Sten Gun, na noze připevněnou pistoli. Byl však první máj a v ten den jako v další státní svátky autobus nejel. Najednou se přiblížil tatraplán, v té době panské vozidlo, za sklem byl vidět pouze řidič. Vojtěch zamával, auto zastavilo. Vzadu na sedadle elegantní muž, kudrnatý, šedivé vlasy. Jeli do Prahy, volné místo měli a stopaře usadili na přední sedadlo vedle řidiče. A hned v kopečku za Stachami se muž vzadu začal vyptávat, kde stopař byl, co tady dělal. Ten vysvětloval, že má tříletého syna, hledá místo, kam by mohli jet na letní byt, u příbuzných v Nihošovicích je málo místa, proto zkoušel něco najít ve Stachách. Vzbudilo údiv, že tak mladý už je ženatý a má rodinu. Chtěl ukázat fotografii, sáhl do náprsní kapsy a v ten okamžik byl obličejem na skle, jak řidič prudce zabrzdil. Až později Vojtěchovi došlo proč: báli se, že sahá pro pistoli. Vytáhl fotografii, pochlubil se, cesta pokračovala. Ve Strakoncích si chlap vzadu vzpomněl, že Vojta mluvil o Nihošovicích, o příbuzných, o tom, že tam pro něj mají vajíčka. Přikázal obrátit. A pak už to šlo jako v dobrodružném filmu: Nihošovice, příbuzní, krabice vajíček, bandaska mléka, úslužné přetahování o aktovku se samopalem, zpáteční cesta, Klečka už vzadu vedle neznámého pána, který se vzápětí představil: sekční šéf ministerstva vnitra Jindřich Veselý. Zbytek cesty ubíhal v družné zábavě za dvojhlasého zpěvu moravských písniček s doprovodem Vojtěchovy foukací harmoniky. V Praze se rozloučili, sekční šéf předal vizitku a slíbil kdykoliv jakoukoliv pomoc. Až když se rozešli, napětí vyvolalo obvyklou reakci, Vojtěchův žaludek se vydal bezezbytku.

Pointa přišla až po letech. Ve vyšetřovací vazbě vyprávěl Vojtěch Klečka příběh spoluvězňům, příčinnivý bonzák to udal, Klečka musel k výslechu a všechno podrobně popsat. Až v závěru věznění potkal na šachtě Bytíz policistu, v té době již také vězně, který vyprávěl, jaký po-

Druhý syn Vojtěcha Klečky, Bořík, se narodil až po otcově zatčení

Foto: archiv Vojtěcha Klečky

prask na ministerstvu toto udání o cestě sekčního šéfa s pozdějším muklem vyvolalo.

Posledním úkolem kurýra Klečky bylo doručit do Ostravy zásilku z Anglie: vysílku pro Lva Prchalů. Přijel s ní agent z Belgie, měl potom za úkol převést skupinu z Polska přes Československo dál na Západ. *Fešák, sám sobě nebezpečný fešák*, vzpomíná Voj-

těch Klečka. Rozdělili si vysílku, každý část do svého kufru, v různých vagonech dorazili do Brna. Tam zásilku předali Vojtěchovu nejlepšímu kamarádovi a spolupracovníkovi v podzemním hnutí Miroslavu Dvořákovi a vraceli se domů. V České Třebové u stánku s párky potkal Vojtěch komplíce v doprovodu neznámé ženy, Vojtěchovi byla na první pohled

Takto viděl vězeňskou realitu Oldřich Vodsedálek

Foto: archiv Vojtěcha Klečky

podezřelá. Bylo to jasné, slíbila mu potravinové lístky, bez nich by párky nedostal. Krasaveček naletěl. V Praze na Wilsonově nádraží už na ně čekali tajní. Žena předala agenta a hned ukázala na Vojtu, kterého poznala z letmého setkání u stánku s párky. Vojtěch Klečka už domů kufr s prášky na praní plínek, s jahodami

a piškoty nedovezl. Na strážnici se jenom s velkými obtížemi zbavil pistole, nenápadně ji sesouval z nohy a odkopl pod sousední lavici. Druhého syna Boříka, který se narodil krátce po jeho zatčení, viděl poprvé jako šestiletého, když s maminkou přišel za tátou na návštěvu do věznic na Borech.

Pět týdnů po zatčení odmítal Vojtěch Klečka vypovídat. *Dokud mi nepovíte, jak se daří manželce, zda už porodila, neřeknu ani slovo, můžete mě třeba zabít!* Zatčen byl 17. června 1949, Bořík se narodil 22. července a ten večer mohli vyšetřovatelé napsat první řádky protokolu. Potom soud, Bory, Leopoldov. Tam vznikl i památníček, dlouho pečlivě ukrývaný před zraky vězňů. Až při jedné nečekané důkladné prohlídce byl objeven a zabaven.

CESTA Z LEOPOLDOVA

O svém dalším osudu rozhodl Vojtěch Klečka opět sám. Když mu manželka napsala, že by ráda přijela na návštěvu, ale že nemá peníze na cestu, rozhodl se pro hladovku. Hladovět byl odhodlán tak dlouho, dokud ho nezařadí do transportu pro jáchymovské doly. V Leopoldově vězni nemohli pracovat, nevydělali ani korunu, na šachtách výtěly byly – žebrácké za nebezpečnou otročskou práci, ale mohlo se alespoň pár korun poslat domů. Po patnácti dnech hladovky transport na Pankrác a na tábor Vojna. V pytlí s osobními věcmi, které každého vězně na poutích žaláři provázely, našel Vojtěch Klečka celý památníček, neztratil se ani lísteček. Může se jen domýšlet, jak se tam dostal, zcela jistě přičiněním některého ze spoluvězňů-skladníků.

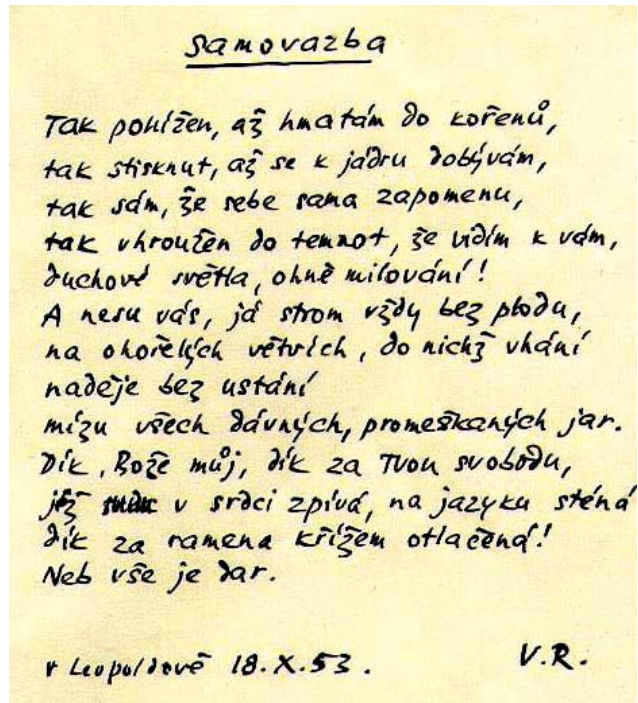
Až do letošního roku jej přechovával jako vzácnou relikvii. Cestou z redakce této revue letos v červnu byl památníček autorovi článku na žižkovské ulici ukraden. Jenom díky Františku Melicharovi a fotokopím, které vytvořil, a díky Jiřímu Rabovi, který je připravil k tisku, nezmizel ze světa definitivně.

Vojtěch Klečka nesl tuto ztrátu statečně, kamarádi z vězení Ladislav Kořán a Václav Komrský mu zprávu řekli jako první a připomněli úsloví, populární svého času na mnoha jáchymovských lágrech poté, co jejich druh unikl v poslední minutě ze smrtícího závalu: *Vojta Klečka všecko přečká!*

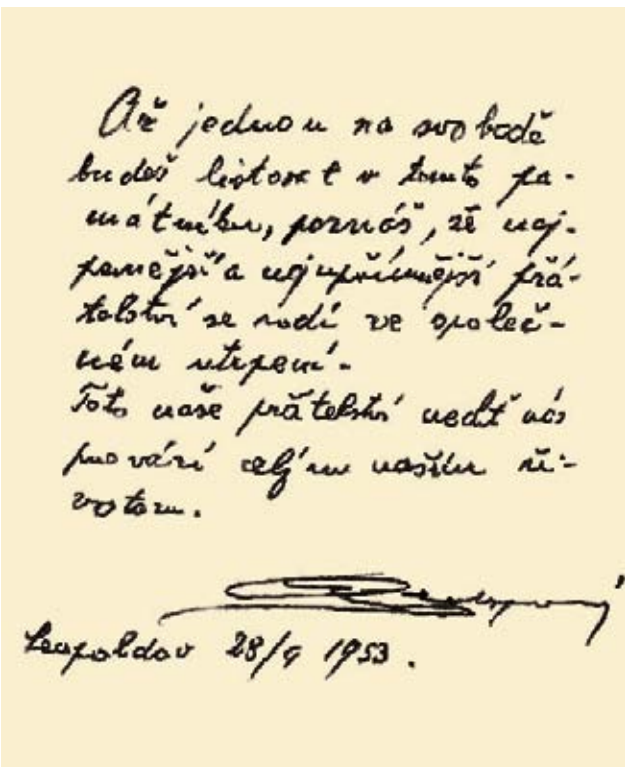
Kresba a text Oldřicha Vodsedálky

Foto: archiv Vojtěcha Klečky

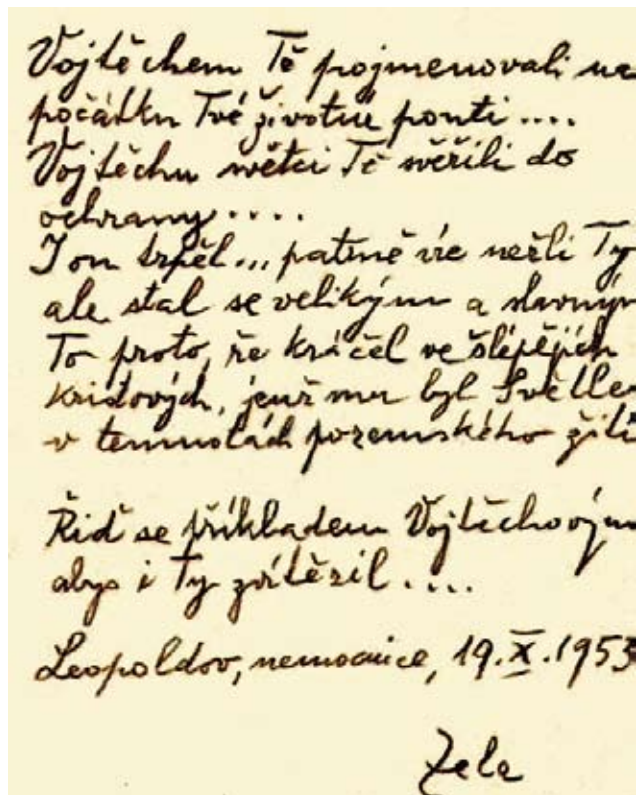
Zápis Václava Renče

Foto: archiv Vojtěcha Klečky

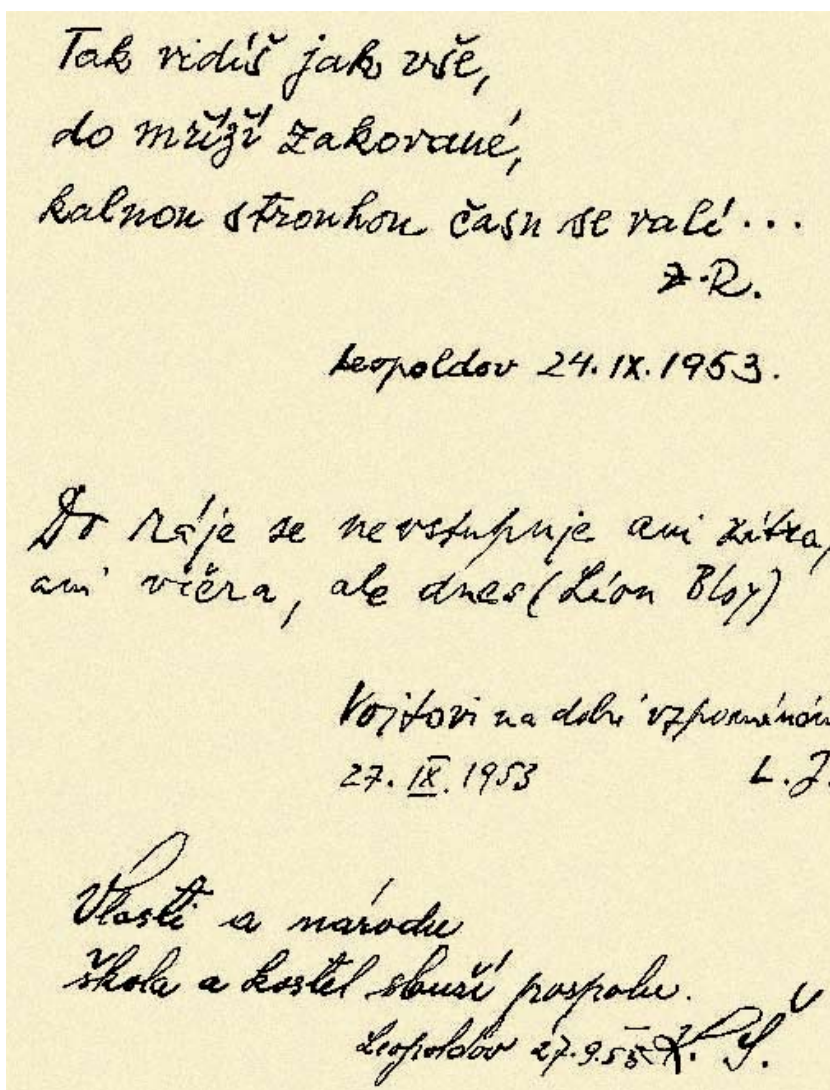
Příspěvek generála Jana Syrového

Foto: archiv Vojtěcha Klečky

Zápis Stanislava Zely

Foto: archiv Vojtěcha Klečky

Jako první je příspěvek Zdeňka Rotrekla

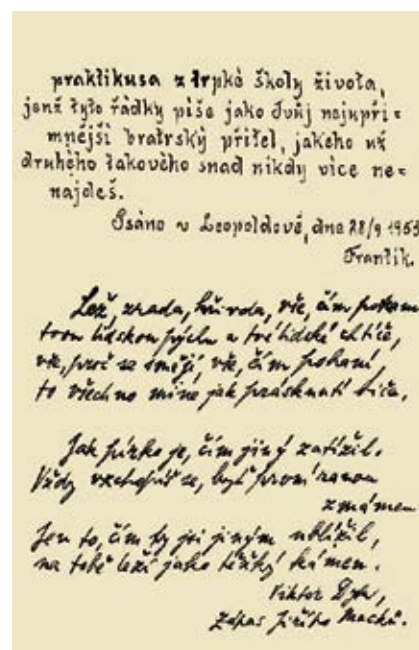
Foto: archiv Vojtěcha Klečky

SPOLUVĚZNI VOJTĚCHA KLEČKY JEHO VLASTNÍMI SLOVY

Oldřich Vodsedálek²

„Olda byl báječný tichý kluk. Moc toho nenamluvil, ale uměl nádherně poslouchat. A když byl čas zeptat se, položil otázku, kterou mnozí z nás měli na jazyku. Uměl se ozvat, když

jsem při draní peří, přebírání šípků nebo motání povřísel vedli řeči o vojenství, náboženství nebo se učili cizí řeči. Ale hlavně maloval, krásně a s citem. Každému vyhověl a podle přání namaloval obrázek. Některé se podařilo uchránit, jiné bachaři objevili a zničili. Hradčany, z nichž jsem si potom udělal titulní list památní-

Zápis Františka Nesvadby

Foto: archiv Vojtěcha Klečky

ku, maloval bez předlohy, popaměti. Měl dobrou školu. Jeho vzorem i učitelem byl Adolf Kašpar, setkávali se ve Vysokém nad Jizerou, odkud Olda pocházel, putovali po krajině a malovali Podkrkonoší a Pojizeří. Vodsedálek byl i výborný muzikant, ve Vysokém hrál na klarinet a saxofon s původně studentskou kapelou Dancing Melody Boys. V památníčku z Leopoldova má několik obrázků, ilustroval i moje neodeslané dopisy rodině, noty k písničce, připojil i svoje vyznání podepsané O. V.“

Jan Syrový, generál, ministr obrany, předseda československé vlády

„Jenda byl statečný člověk, voják s duší legionáře i v Leopoldově. Zakázali mu nosit pásku přes oko, které ztratil v bojích 1. světové války. Neprotestoval, nedoprošoval se. Ale trpěl. Nejvíce při draní peří – a někdy to dovezené z ci-

² Klečkovy medailony viz Vojtěch Klečka rodině. Neodeslané dopisy a přání, ilustrace Oldřich Vodsedálek.

Nij ním a proti'lu,
 žij nešťastně vládně
 žij nejím možno možno
 v celé světě z'edně.

Žij nestmá ve svém
 prostoru
 nestmá z'edně l' hranic,
 žij nile káme a l'ce dospěti
 nezmaru a světě hranic.

Ať pozná, k letba nepřítel
 žij ne l'ba
 nej se mnou a proti'lu
 a duš' o'lověho!

žij 28. 53,

Josef K

Těch sedm hrochů
 sám a sám,
 těch sedm hrochů
 sám a sám.
 Těch sedm hrochů
 od akna na druhé straně
 byly povoleny mi uvidět,
 že chodím sám
 sám a sám.

JK

Leopoldov, 27.9.53

Príspevek Jaroslava Cahy

Foto: archiv Vojtěcha Klečky

o mě pane, za mě tiňky tvá sra!
 však za usiad, za moj's rodinu,
 prosim te o mou poslouhu' lodinu,
 Ty opaluj; k Te'm milosrdny' lid.
 Ož milosrdna' moe zoloh' deu,
 a moji deti ludou klidne' spah,
 nesly me u mih' jeste chut' slab,
 nez nastoupm' cestu u posledni' sen.

Druhá strana zápisu Rudolfa Zenkla

Foto: archiv Vojtěcha Klečky

Modlime se ne, aby se naše utopená
 bylo hrazení, ale aby nám ji se otá
 zadrželi.
 Pak doproste, ale neproste!
 i Paku naše katevnt.
 M. P.

Vě slovech málo se nalézá.
 Co pojí dva kusy železa
 společně v ohni tavené,
 ledovou spichou habení,
 spojené tvrdými údery zloby?
 To nelze vyjádřit slovy.
 chuch. Kastner.

Zápis Mirka Kastnera

Foto: archiv Vojtěcha Klečky

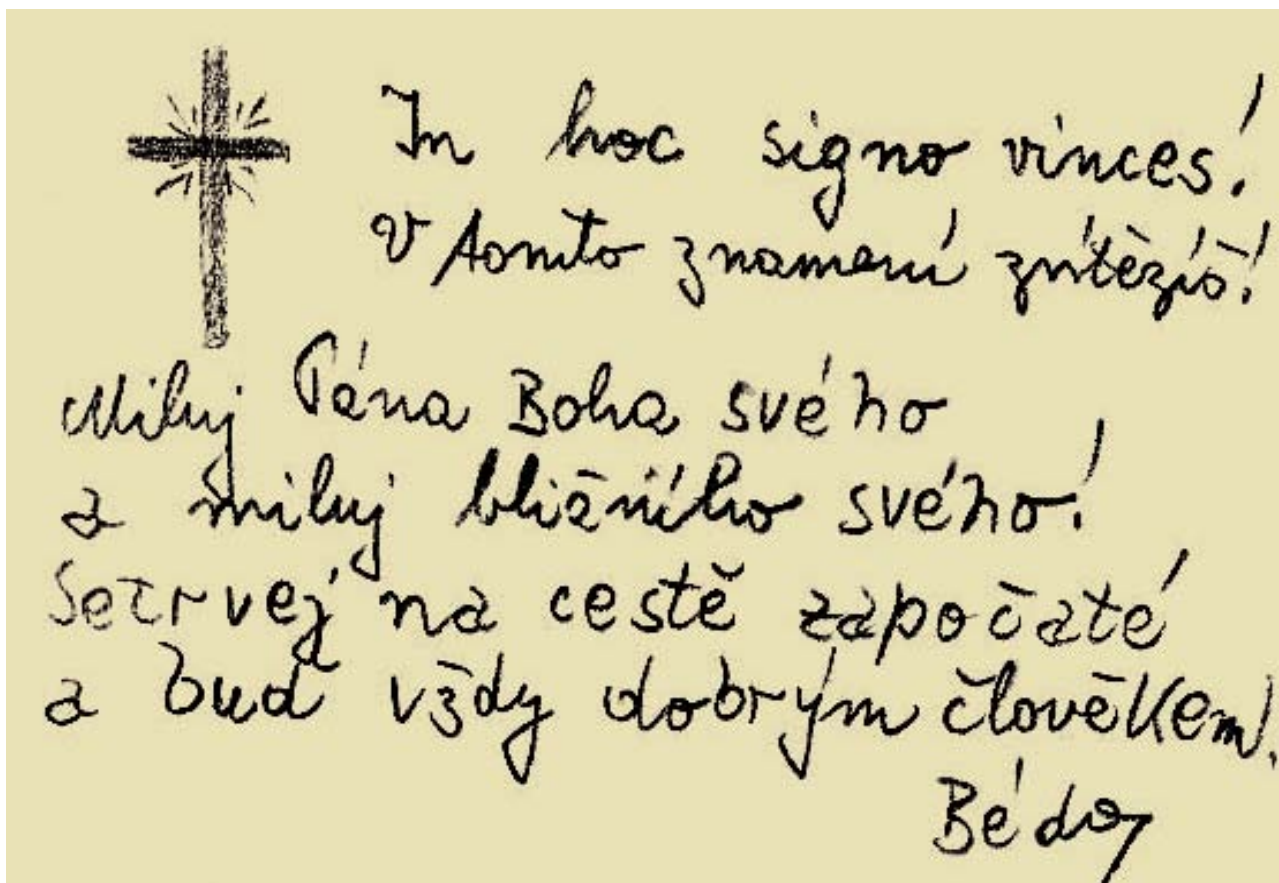
Kodplácej špatně, špatným.
 19.X.1953. D.V.

Ož vězení se dostaneš zas ven,
 a svého prádeí s touhou stvořit svět jiný,
 tu zavazuj, že uvolit se není žáděj mne
 že modlil jsi se vroucně každý den:
 mój Bože, prosim odpusť mně mé viny,
 jak já svůjm odpustil deí si uběheru.

Leopoldov 19.X.1953. JK.

Príspevek Jiřího Čejky

Foto: archiv Vojtěcha Klečky

Zápis Bedřicha Hostičky

Foto: archiv Vojtěcha Klečky

ziny, zvláště zablácené a špinavé, nenesitelně prášilo. Když k němu na celou příšel vizitýrovat tehdejší ministr státní bezpečnosti Karol Bacílek, neprokázal mu generál Syrový ani špetku úcty a respektu. Jenom pohrdání, až jsme měli strach, co bude následovat.

Do vězení přišel Jan Syrový jako nevěřící, zakládal si na tom a dával svoji nevíru najevo, řekl bych, že to byl doslova agresivní ateista. Když jsme se loučili, řekl mi: *Vojtišku, tady jsem našel cestu k Bohu.* A myslel to vážně, v Leopoldově se nechal pokřtít.“

Stanislav Zela, světicí biskup olomoucký, kapitulní vikář

„Všichni jsme byli muklové, k nerozeznání od sebe, hubení, hladoví, ale z biskupa Zely vyzařovala i v těch

hadrech síla a důstojnost. Když nás dozorcí, a ti, co přišli speciálně vyškolení po těch prvorepublikových, si dávali zvlášť záležet, aby nás ponížili, když nás tedy nutili dělat dřepy až do padnutí, Zela i další kněží cvičili dobrovolně také. Často klesli vysílení, ale zůstali s námi. Snášel i brutální mučení. Dali mu například na hlavu hrnec a do toho pak tloukli.

Často mi říkal: *Vojtišku, ty se můžeš smát, našel sis svoje místo.* Neměl jsem to totiž v počátcích věznění lehké. Bratr František byl v té době odsouzen v Německu Američany jako rudý špión. A na mě koukali mnozí spoluvězni s podezřením. Třeba jsem taky někdo takový, možná mám za úkol vyzvídat, donášet, udávat. Když bratra propustili, výměnou za nějakého svého agenta, přijel, nechal si mě za-

volat na velitelství a nabízel: *Podepiš mi to, půjdeš pracovat k nám na 5. správu obranného zpravodajství, člověka s takovou pamětí, jakou máš ty, potřebujeme. Okamžitě půjdeš domů.* Samozřejmě jsem odmítl a bratr se slovy, že jsem blbec, odjel. Ani u Libunky, když si pak na moji tvrdohlavost u ní stěžoval, nepochodil: *Na Vojtu budu čekat až do konce, ale kdyby ti podepsal, opustila bych ho.* Čekala patnáct let. Až tímto odmítnutím bratrovy nabídky, a v kriminále se všechno roznese, jsem získal důvěru a biskup Zela se stal mým věrným ochráncem a patronem. Když jsem jednou dvakrát za rok dostal dopis od Libunky, dával jsem mu ho přečíst. A on říkal: *Už jenom z toho písma je znát, jak tě tvá žena miluje. Můžeš být šťastný, máš věrnou ženu a čisté svědomí.*

Víru nikomu nevnucoval, ale přinášel. Pamatuji si jeho slova, že lidé nemusejí věřit v Boha, důležité je, aby Bůh věřil jim. Stačí, aby se chovali jako slušní lidé a neubližovali svým bližním.“

Václav Renč, básník, dramatik, překladatel

„Vaškovi vyměřili u soudu 25 let ve vykonstruovaném procesu s tzv. Zelenou internacionálou. Odseděl si deset let, ani při první amnestii v roce 1960 ho nepustili, domů šel až v roce 1962. Kamarádil se Zdeňkem Rotreklem, líbila se mu moje Óda na Leopoldov, ta snad má osmdesát slok, i básničky, které jsem posílal Libunce, a povzbuzoval mě: *Vojto, piš dál, docela ti to jde.*“

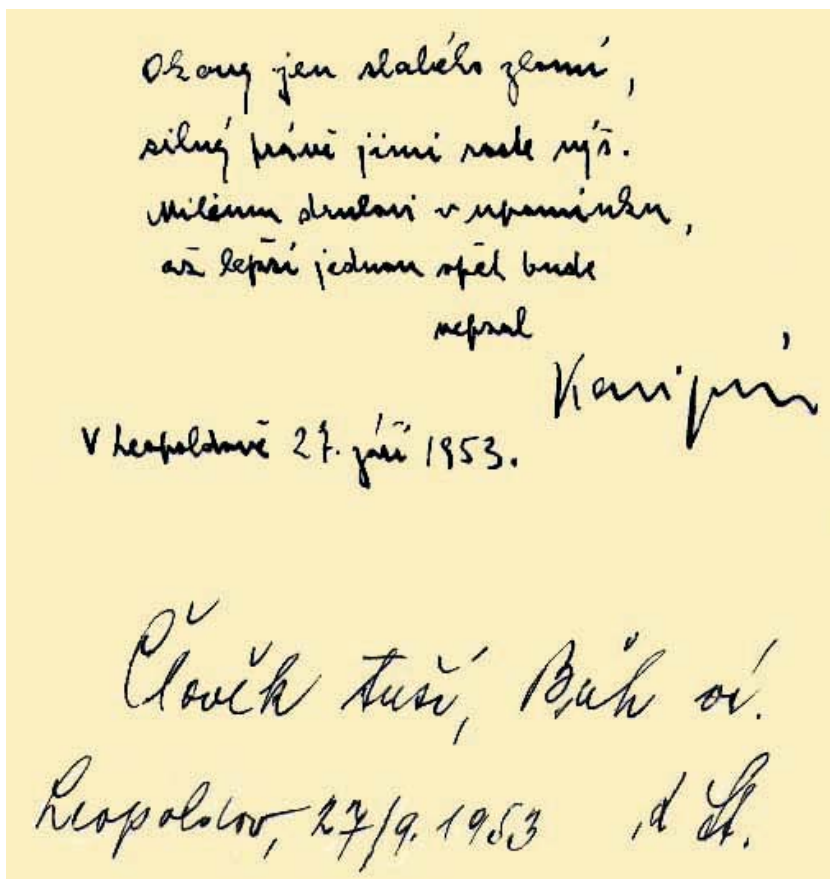
Zdeněk Rotrekl, básník, esejista a publicista katolické orientace

„Již tenkrát známý básník, odsouzený k trestu smrti, ten mu změnil na doživotí, protikomunisticky zaměřený funkcionář Svazu vysokoškolského studentstva. Hubený, skoro dvoumetrový čahoun, věčně hladový, ale všude ho bylo plno. Uměl se však i ztratit. Schoval se někde v koutku a přemýšlel. Když ‚se vrátil‘ opět hlaholil.“

František Nesvadba

„Komik, komediant, živel. Celkem měl v té době napřeskáčku odsezeno 27 roků. Byl to takový modernější Jánošík. Bohatým bral a chudým dával to, co nechtěl vyhodit. Nakradené poklady ukrýval v pětilitrových lahvičkách, ty zakopal na zahradě, když ho pustili, majetek vybral, peníze utratil a kradl dále. Jednou na Mírově se mu povedl neuvěřitelný kousek. Přijela tam na inspekci ministerská komise a on byl úplně podobný vládnímu radovi, který tu komisi vedl. Komise jezdila pravidelně každý rok. Franta si pana radu pamatoval, ve skladu, kde měl kamaráda, také mukla, si vybral oblečení, převlékl se a náčelník Mírova mu sám otevřel bránu a uctivě se s ním rozloučil, Franta odešel a sedm měsíců ho honili.“

V Leopoldově udivoval znalostí Bible, mohl z paměti přednášet kterýkoliv

Příspěvek Karla Nigrina

Foto: archiv Vojtěcha Klečky

žalm, citovat libovolnou kapitolu, diskutovat s kněžími na vysoké úrovni. Ti si ho také patřičně považovali. Nám politickým se Franta divil: *Já vás nechápu, až vás pustí, jestli vás pustí, budete makat i v sobotu dopoledne a ze žlabu do huby to budete mít pořádně daleko. Já, až vyjdu a než mě zase chytanou, si budu každý den užívat svátek.* Když se někdo zeptal na profesi, na školy, tenkrát se tomu snad ještě neříkalo kvalifikace, měl stručnou odpověď: *Zloděj.*“

Rudolf Zenkl, politik

„Krásný stařec to byl. Když jsem přišel do ‚muklheimu‘, tak tu básničku, kterou i později napsal do památníčku, mě naučil z paměti a říkal: *Vojtěše, ty jsi mladší, možná se z kriminálu jednou dostaneš, já už těžko. Tak až*

budeš na svobodě, zajed k mojí rodině a básničku jim pověz. Zenkl vězení nesl těžce, v Ruzyni se jednou pokusil o sebevraždu oběšením na ručnίκu, bachař to viděl a zakročil. Ručnίκy nám potom sebrali, na celách jsme je už nesměli mít.“

Zenkl se svobody dočkal, šel ven později než já, básničku jsem rodině doručil, ale i on se se svými drahými setkal.“

Mirek Kastner

„To byl ještě klučina, souzen byl ještě jako mladistvý, potom dostal doživotí, někteří členové jeho skupiny šli na šibenici. Miloval divadlo, toužil ještě někdy si zahrát. Nakonec se mu to povedlo, potkal jsem ho jednou v Praze, sháněl rekvizity, chystali jedenácté přikázání.“

Takto přál Vojtěch Klečka své ženě k narozeninám Foto: archiv Vojtěcha Klečky

Jiří Čejka

„Bývalý ředitel muzea v Plzni. Nejlepší vypravěč, jakého jsem kdy v životě slyšel. Když jsme drali peří, a rádi jsme drali i za něj, on zavřel oči a začal vyprávět. A snad mi to nebude nikdo věřit, ale když končila směna, neradi jsme odcházeli do cel. Mohli jsme si vybrat: špionážní román, detektivku, co jsme chtěli. Celý děj si vymýšlel na místě a my měli pocit, že slyšíme obracet stránky.“

Jaroslav Caha

„Jarda byl vysokoškolák, právník, čahoun, metr osmdesát, byl na cele se Zdeňkem Bočkem, synem generála Bohumila Bočka, ten zemřel v roce 1952 ve Valdicích. Oba byli pořád hladoví, a když jsem pak dělal chodbaře, občas jsem jim propašoval kousek chleba. Jednou jsem ve smetáku, když jsme uklízel chodbu, touto cestou dopravil kousek chleba pateru Gojdičovi na samotku. On se tím

pochlubil, bonzák to udal a já dostal 14 dnů korekce.“

Celu měl, jak básnička svědčí, Jar-
da Caha přesně změřenou.“

Bedřich Hostička, politik

„Béda, tajemník lidové strany, byl jedním z odsouzených v procesu s Miladou Horákovou. Nenápadný člověk, zpočátku nevzbuzoval důvěru, museli jsme si na sebe zvyknout. Nakonec se ukázal jako čestný výborný chlap. Hluboce věřící katolík, vyhledával společnost kněží, často jsme je vídali spolu.“

Josef Kasal, kasař

„Pepík, jak se podepsal do památničku, byl naprostá špička ve svém oboru. Za války byl v koncentráku, dokázal odtud utéci. Po válce uprchl do Německa, dal se do služeb CIC a jako specialista se vracel otevírat trezory, v nichž byly zpravodajsky cenné dokumenty. Znali jsme ho ještě dřív, než do Leopoldova přišel. Vyprávěl nám o něm náš spoluvězeň Antonín Srostlík, policajt, který Kasala dlouhá léta stíhal. Bylo to neuvěřitelné setkání, když se potkali na cele: Pepíku, zase tě chytli? – Chytili, ale co jste provedl vy? Odpovídat nebylo třeba.“

Karel Nigrín, politik, novinář

„Aktivní účastník kulturního a politického dění v Čechách a na Slovensku, založil a redigoval Benešovské listy, učil na gymnáziu v Uherském Hradišti. V roce 1939 pomáhal ohroženým studentům při přechodu hranic, byl zatčen a odsouzen k trestu smrti. Podařilo se mu uprchnout a přes Slovensko, Maďarsko, Libanon a Francii se dostal do Anglie. Tam se stal pracovníkem československé exilové vlády, po válce pracoval doma na ministerstvu zahraničního obchodu. Určitě dobře, protože po roce 1948 byl propuštěn, o rok později zatčen – a opět trest smrti změněný na doživotí. Z vězení odešel až v roce 1966, v roce 1968 pomáhal založit K 231. Vždy statečný bojovník, poctivý a pevný chlap.“